

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

1. onko hallituksen esitysluonnoksen mukainen kuraattorin kelpoisuus toimiva oppilaitoksen opiskeluhuoltotyötä silmällä pitäen vai

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (diaarinumero VN/477/2021)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppilas- ja opiskelijahuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisessä noudatettavasta henkilöstömitoituksesta. Lisäksi kuraattorin kelpoisuusehtoa koskevaa säännöstä täsmennettäisiin.

Kuntaliitolle tullessa lausuntopyynnössä pyydetään lausumaan hallituksen esitysehdotuksesta sekä lisäksi vastaamaan seuraavaan kysymykseen

1. onko hallituksen esitysluonnoksen mukainen kuraattorin kelpoisuus toimiva oppilaitoksen opiskeluhuoltotyötä silmällä pitäen vai

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi?

EHDOTUKSESTA YLEISESTI

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että Opetus- ja kulttuuriministeriön eduskunnalle 18.6.2018 antaman selvityksen mukaan opiskeluhuollon toteuttamisessa on edetty lain

tavoitteiden suuntaan, mutta alueelliset ja oppilaitoskohtaiset erot olivat opiskeluhuollon toteuttamisessa edelleen suuria. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaila oli ollut myönteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin kaikilla kouluasteilla, vaikka lain mukaiset toimintatavat eivät vielä olleet juurtuneet koulu yhteisöissä kattavasti.

Karvin oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arvioinnissa vuonna 2018 havaittiin, että laki oli tehostanut monin osin opiskeluhoitoa ja parantanut opiskeluhoitoa tilaa kokonaisuutena niin esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa kuin ammatillisessa koulutuksessa. Kehitettävää kuitenkin oli yhteisöllisen opiskeluhoitoa vahvistamisessa sekä opiskeluhoitopalveluiden saatavuuden ja henkilöstön riittävyyden yhdenvertaistamisessa koulujen, oppilaitosten ja maan eri osien välillä. Yhteisöllisen opiskeluhoitoa järjestäminen vaihteli suuresti kouluittain ja oppilaitoksittain, ja opiskeluhoitoa korjaavat toimenpiteet eivät olleet vähentyneet. Psykologi- ja lääkäripalveluiden saatavuus oli heikointa, monin paikoin jopa täysin riittämätöntä. Yhdenvertainen saatavuus opiskeluhoitopalveluissa ei ollut toteutunut. Vaikka kuraattoripalveluiden saatavuus koettiin pääsääntöisesti hyväksi, sekä kuraattori- että psykologipalveluiden saatavuus vaihteli kaikilla koulutusasteilla. Arviointitulosten mukaan psykologipalveluiden saatavuus oli yksi keskeisistä opiskeluhoitoa haasteista. Kehittämissuunnitelmiksi nostettiin esiin riittävien resurssien turvaaminen opiskeluhoitotyölle, yksilökohtaisten opiskeluhoitopalveluiden, erityisesti psykologi- ja lääkäripalveluiden, saatavuuden turvaaminen sekä koulujen ja oppilaitosten yhteisöllisen opiskeluhoitotyön vahvistaminen.

Ehdotuksen tavoitteissa todetaan, että ”opiskeluhoitotyössä on yhä enenevässä määrin painottunut yksilökohtainen työ, vaikka opiskeluhoitoa tulisi toteuttaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilasyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona.” Lakiehdotuksen mukaan ”Vahvistamalla opiskeluhoitoa henkilöstöresursseja, kuraattoreiden ja psykologien työpanosta voitaisiin kohdentaa nykyistä enemmän yhteisölliseen opiskeluhoitoon. Siten voitaisiin yhteisöllisen opiskeluhoitoa keinoin puuttua oppilaiden ja opiskelijoiden ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa ja vähentää yksilöllisen opiskeluhoitoa korjaavien toimenpiteiden tarvetta.”

Ehdotuksessa todetaan nykytilanteen arviointina, että ”kuraattorin pätevyysvaatimus on osittain epäselvä ja tulkinnanvarainen. Kelpoisuusehtojen epätasaisuus on myös käytännössä vaikeuttanut kuraattoreiden rekrytointia.”

Kuntaliitto:

Kuntaliitto yhtyy huoleen siitä, että kuntien ja oppilaitosten välillä on suuria eroja opiskeluhoitopalveluiden saatavuudessa. On oikein panostaa yhteisöllisen opiskeluhoitoa käytäntöihin ja vaikuttavuuteen sekä luoda monipuolisia oppimisedellytyksiä turvaavia varhaisen tuen muotoja, jolla vaikutetaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin. Kuitenkin suurin haaste palveluiden järjestämisessä on kelpoisen henkilöstön pula, joka korostuu erityisesti psykologien saatavuudessa. On kuntia ja alueita, joissa yrityksistä huolimatta ei ole onnistuttu täyttämään avoinna olevia koulupsykologin virkoja. Vaikein tilanne on ruotsinkielisissä oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluissa. Monissa tapauksissa kunnat ovat joutuneet turvautumaan määräaikaisiin ja kalliisiin ostopalveluihin. On

ymmärrettävää, ettei yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön ole silloin pystytty halutulla tavalla panostamaan.

Kuntaliitto katsoo, että sitovat mitoitukset eivät ratkaise opiskeluhuoltohenkilöstön saatavuuden haasteita. Mitoitukset ovat yksioikoinen keino pyrkiä vaikuttamaan palvelun laadulliseen kehittämiseen ja työmarkkinoiden houkuttelevuuteen. Kuntaliiton näkemyksen mukaan pikemminkin tulisi jatkaa psykologien koulutusmäärien lisäämistä oppilas- ja opiskeluhuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi. Erityisesti ruotsinkielisten psykologien ja kuraattorien saatavuuteen on löydettävä ratkaisut. Myöskään kuraattorien kelpoisuusvaatimuksia ei tule tiukentaa, jotta ammattihenkilöstön saatavuus ei heikkene nykyisestä.

MITOITUKSET

Lakiehdotuksen mukaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain soveltamisalan piiriin kuuluvassa perusopetuslain mukaisessa opetuksessa tulisi olla vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohti ja yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti ja toisen asteen koulutuksessa tulisi samoin olla vähintään yksi kuraattori 670:tä opiskelijaa kohti ja yksi psykologi 780:tä opiskelijaa kohti. Vastaavia mitoituksia esitetään toiselle asteelle.

Kuraattoripalveluita koskeva henkilöstömitoitus tulisi perustelujen mukaan voimaan 1.1.2022 alkaen. Lakitekstin muutosehdotuksessa ei kuitenkaan ole mainintaa kuraattorien mitoituksen voimaantulosta. Psykologipalveluiden henkilöstömitoitusta koskisi siirtymäaika siten, että se tulisi voimaan 1.8.2023.

Ehdotuksessa esitetään laskelma lisähenkilöstön tarpeesta mitoitusten johdosta. Laskelman mukaan psykologeja tarvittaisiin lisää esi- ja perusopetukseen 266 ja toiselle asteelle 72. Kuraattorien lisätarve olisi esi- ja perusopetuksessa 156. Toisella asteella kuraattorien määrä valtakunnallisen tilaston mukaan täyttää jo nyt mitoituksen edellyttämän määrän.

Kuntaliitto:

Kuntaliitto toteaa, että kustannusarvioiden pohjana olevat laskelmat nykytilanteesta ovat epäselviä. Mitoitusten laskentatapa tulee olla sama lain perusteluissa kuin lakia sovellettaessa. Toisen asteen kustannuspohjien luvuissa on ilmeisesti käytetty toista tilastoa kuin esi- ja perusopetuksessa. Ehdotuksen perusteluissa ei myöskään kerrota, mistä tilastosta kuraattorien ja psykologien nykyinen määrä on laskelmaan otettu. Kuntaliitto katsoo, että esitettäessä kuraattori- ja psykologipalveluihin sitovia mitoituksia, ei voi jättää epäselväksi sitä, miten arvio kustannuksista on laskettu ja mihin mitoitusten laskentatapa perustuu lakia sovellettaessa.

Luonnoksessa perustellaan samaa mitoitusta esi- ja perusopetuksesta toiselle asteelle sillä, että se helpottaisi opiskeluhuollon käytännön järjestämistä erityisesti kunnissa, joissa järjestetään sekä perusopetusta että toisen asteen koulutuksia. Kuntaliitto pitää

perustelua hatarana, sillä kuraattorin ja psykologin tehtävät painottuvat eri tavoin eri koulutusasteilla ja tarpeet ovat erilaisia.

Lisäksi kokonaisuudessa on huomioitava, että oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut ulottuvat esiopetuksen oppilaisiin. Esiopetusikäiset lapset käyttävät myös neuvolapalveluita osana terveydenhuoltoa. Mitoitusehdotuksessa ei tätä erityispiirrettä huomioida. Mikäli lakiesityksen aikataulusta pidetään kiinni, tulee esitetyt mitoitukset koskettamaan myös kaksivuotisen esiopetuksen kokeilutoimintaan osallistuvia lapsia kokeilukunnissa. On epäselvää, kuinka kompensatio kunnille toteutetaan ensimmäisen kokeiluvuoden osalta.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan ehdotettuja sitovia mitoituksia tulee olemaan vaikea noudattaa, koska kelpoisia ammattilaisia ei ole riittävästi saatavilla. Mitoitusten sijaan tulisi panostaa psykologien koulutusmäärien lisäämiseen sekä kuraattorien kelpoisuusvaatimusten riittävään väljyyteen. Mitoituksia vaikuttavampaa olisi panostaa koulun arjessa tapahtuvien yhteisöllisen opiskeluhuollon käytäntöjen ja toimintamuotojen kehittämiseen.

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut tulee turvata myös niissä kunnissa ja kouluissa, joissa oppilasmäärät ovat pieniä. Yhdellä kuraattorilla tai psykologilla voi silloin olla useita toimipisteitä, vaikka oppilasmäärä ei ylittäisikään esitettyjä mitoituksia. Kuntaliitto painottaa, että täydentävänä palvelun järjestämismuotona tulee kehittää opiskeluhuollon etäpalveluita. Vaikka lähipalvelu on aina ensisijainen vaihtoehto, etäyhteyksillä järjestettävillä kuraattori- ja psykologipalveluilla voidaan helpottaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta niillä alueilla, joissa palveluja on muutoin vaikea järjestää.

KURAATTORIEN KELPOISUUSEHTOJEN MUUTOS

Kuraattorin tehtävän kelpoisuusvaatimusta ehdotetaan muutettavan siten, että kelpoinen toimimaan kuraattorina olisi henkilö, joka on suorittanut sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tarkoitetun ylemmän korkeakoulututkinnon tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sosiaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi). Lisäksi kelpoisuusvaatimukset täyttäisi henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Koulutukseen tulee sisältyä tai sen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopinnot, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista.

Kuntaliitto

On kannatettavaa, että kuraattorin kelpoisuutta ei rajata yksinomaan sosiaalityöntekijöille tai sosionomeille. Tämä on perusteltua sekä työntekijöiden saatavuus- että asiakasnäkökulmasta. Kelpoisuutta ei kuitenkaan tulisi rajata kategorisesti yksinomaan henkilöille, jolla on tehtävään soveltuva ”sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto”, vaan nykyisen lain mukaisesti ”henkilölle, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto”. Tällainen soveltuva korkeakoulututkinto voisi esimerkiksi olla myös yhteiskuntatieteellinen, humanistinen tai valtiotieteellinen ylempi korkeakoulututkinto.

Lakiehdotuksen teksti luo tulkintavaikeuksia seuraavasti:

- 1) Mikä on sosiaalialan tutkinto ja miten suhteutuu esim. yhteiskuntatieteisiin? Tässä lienee tarkoitettu sosionomin tutkintoa, joka on sosiaalialan tutkinto, mutta ei ajateltu yliopistojen näkökulmasta, jossa vastaavaa käsitettä ei tunneta.
- 2) Mikä on soveltuva sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto ja miten siihen suhtautuvat esimerkiksi yhteiskuntatieteet, kuten sosiologia tai sosiaalipsykologia tai humanistiset tieteet? Luetaanko AMK-tutkinnoista mukaan esim sosiaalipedagogiikka/yhteisöpedagogi tai lastentarhanopettaja?

Vaatimus siitä, että ”koulutukseen tulee sisältyä tai sen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset korkeakouluopinnot, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista”, on kohtuuton. Vaatimus 60 opintopisteestä tarkoittaa käytännössä vuoden mittaisia opintoja ja käytännössä tämä vaatimus pitkälti rajaa kelpoisuuden sosiaalityöntekijöihin ja sosionomeihin (viittaus 8 §:n 1 mom). Lisäksi voidaan kysyä, mitä lisäarvoa ko. 60 op. tuo esim. henkilölle, jolla on vaikkapa yhteisöpedagogin tai sosiaalipsykologin koulutus.

Kuntaliitto katsoo, että ehdotukseen liitetty vaatimus 60 opintopisteen laajuisista korkeakouluopinnoista, joiden tulee muodostua sosiaalityön yliopisto-opinnoista tai sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korkeakoulututkintoon kuuluvista opinnoista”, on kohtuuton. Kuntaliitto vastustaa tätä muutosta.

Ruotsinkielisistä kelpoisista kuraattoreista on jo nyt suuri puute eikä kelpoisuusvaatimuksia tiukentamalla tätä tilannetta helpoteta. Jotta jatkossakin varmistamme ruotsinkielisten kuraattoreiden saatavuuden, tulee kelpoisuusvaatimusten olla riittävän väljät. Kuntaliitto edellyttää, että nyt kehityspsykologiaa opiskelevat ovat myös lakiuudistuksen jälkeen kelpoisia toimimaan kuraattoreina.

Kuntaliitto katsoo myös, että koulutuksen ohella olisi kelpoisuusvaatimuksissa järkevää huomioida entiseen tapaan työkokemus: ”korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, taikka henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto, ja suoritettuna sosiaalialan aineopinnot tai vähintään kahden vuoden työkokemus kuraattorin tai sitä vastaavasta sosiaalialan tehtävästä”.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan siirtymäsäännös on kannatettava.

Muuta huomioitavaa

Hallituksen esityksessä tulisi huomioida mitoitussäännöksiä koskevissa perusteluissa, että kuraattori- ja psykologipalveluja voisi toteuttaa osittain etätapaamisten ja etätöiden muodossa. Tämä tulisi huomioida mitoitussäännösten perusteluissa ja toimeenpanossa.

Palvelujen käytännön järjestämistä helpottaisi paljon, jos niitä soveltuvin osin voi toteuttaa etätapaamisten muodossa. Monilla kuraattoreilla ja psykologeilla on vastuullaan useita kouluja ja oppilaitoksia ja matka-ajat eri yksiköiden välillä vievät työaikaa varsinaiselta työltä. Esimerkiksi vanhempien tapaamisten järjestäminen vaikkapa vanhemman työpäivän aikana helpottuisi, jos tapaaminen voitaisiin toteuttaa etäyhteyksillä. Myös tapaamiset yhteistyökumppaneiden kanssa järjestyisivät joustavasti etäkokouksina. Koronan aika ja poikkeusolot pakottivat useat monet palvelut, kuten oppilas- ja opiskelijahuollon sekä lastensuojelun palvelut, toimimaan osittain etäpalvelujen muodossa. Lastensuojelussakin etäpalveluille löytyi oma paikkansa eikä ole syytä epäillä, etteikö paikkaa lähityötä täydentävälle etäpalveluille löytyisi myös kuraattori- ja psykologipalveluissa.

Kuntaliitto haluaa lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että opiskeluhuollon kuraattorien kelpoisuusvaatimusten tiukentamisella on vaikutusta sosiaalityön ammattilaisten saatavuuteen laajemminkin. Jos työmarkkinoilla olevista sosiaalityöntekijöistä suuri osa sidotaan opiskeluhuollon tehtäviin, miten kelpoisia ammattilaisia riittää muihin sote-palveluihin kuten lastensuojeluun ja muihin vaativiin viranomaistehtäviin?

TALOUSVAIKUTUKSET

Ehdotuksen mukaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain henkilöstömitoitukseen valtiontalouden kehyksissä on varattu 29 miljoonaa pysyvää rahoitusta vuodesta 2023. Psykologimitoituksen aiheuttamat kustannukset esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella, mukaan lukien vapaan sivistystyön oppivelvollisuuskoulutus, olisivat yhteensä 20,9 miljoonaa euroa ja kuraattorimitoituksen vastaavat kustannukset yhteensä 8,3 miljoonaa euroa. Koska määrärahan taso nousee vuosittain, mitoitukset voitaisiin saattaa voimaan asteittain.

Kuraattorimitoitus tulisi voimaan vuodesta 2022 alkaen, ja psykologeja koskeva mitoitus vuoden 2023 elokuusta alkaen. Siirtymäajan aikana, vuosina 2021—2023 kunnille myönnettäisiin valtionavustuksia käytettäväksi psykologien palkkaukseen. Ehdotuksen mukaan psykologeja koskevan siirtymäajan aikana ja viimeistään 1.8.2023 alkaen kuntiin voitaisiin perustaa uusia henkilöstömitoitukseen liittyviä palvelussuhteita.

Kuntaliitto

Kustannuslaskelmien pohjana on käytetty valtakunnallisia lukuja. Psykologien ja kuraattorien määrässä on kuitenkin suuria vaihteluita kuntien ja alueiden välillä. Mitoitusten käyttöönotto tarkoittaa joissain kunnissa paljon suurempaa lisäpanostusta nykytilanteeseen verrattuna kuin toisissa. Valtakunnallisten lukujen perustella laskettu ammattilaisten kokonaismäärä ei jakaudu tasaisesti, eikä esitetty lisäresurssin laskentatapa sen vuoksi ole riittävä kustannusten arvioimiseksi. Perusteluissa ei myöskään kerrota, miten kaksikielisten kuntien ja erityisesti ruotsinkielisten psykologien ja kuraattorien lisästarve on otettu huomioon. Rahoituspohjan arviossa ei ole huomioitu henkilöstökustannusten ohella muita hallinnollisia ja palvelun järjestämiseen vaikuttavia kustannuksia kuten tila-, laite- ja koulutuskustannuksia. Kun henkilöstömäärä lisääntyy, tulee nämä huomioida.

Kuntaliiton arvion mukaan sitovien mitoitusten noudattamisen hinta tulee olemaan korkeampi, kuin kustannuslaskemissa on esitetty, mikäli palvelun saatavuus halutaan varmistaa eri puolilla Suomea. Vastuu lisäkustannuksista ei saa ohjautua kuntien ja koulutuksenjärjestäjien maksettavaksi.

Sote-uudistus toteutuessaan on siirtämässä vastuun opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisestä hyvinvointialueille vuonna 2023 huolimatta siitä, että Kuntaliitto on esittänyt mahdollisuutta sopia palvelujen järjestämisestä kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Uuden mitoituksen mukaiset psykologit ja kuraattorit esitetään kuitenkin palkattavaksi nopeasti jo sitä ennen ja rekrytointi tulisi kuntien hoidettavaksi. Rahoitus on tarkoitettu hoitaa valtionavustuksilla, joita kunnat tarkoitukseen hakisivat. Tämä toimintamalli tuottaa yhden lisähaasteen kuntien ja hyvinvointialueiden henkilöstön ja rahoituksen siirtymävaiheeseen.

Kuntaliitto katsoo, että selkeintä olisi, että uuden mitoituksen vaatiman lisähenkilöstön rekrytoinnista vastaisivat aloittavat hyvinvointialueet. Tällöin voidaan muodostaa hyvinvointialueen kokonaisuuden kannalta sopiva henkilöstörakenne, määritellä tehtäväkokonaisuudet ja linjata palkkataso. Jos kunnat tekevät nämä rekrytoinnit, pienemmät kunnat joutuvat etsimään lyhytaikaisia kumppanuuksia, tehtävät katsotaan suppeamman alueen näkökulmasta, kilpaillaan yhtä aikaa samoista hakijoista ja hakijat pääsevät kilpailuttamaan palkkoja. Uuden mitoituksen täytäntöönpanoa olisikin lykättävä siihen asti, että hyvinvointialueet voivat tehdä nämä rekrytoinnit koordinoidusti suoraan tulevan työnantajan palvelukseen. Tämä olisi sekä henkilöstöpoliittisesti, toiminnallisesti että taloudellisesti järkevä ratkaisu.

On oltava myös tarkkana, että opiskelijahuollon lisämitoitus osataan täysimääräisesti huomioida hyvinvointialueiden rahoituslaskelmissa. Kun tällainen lisäelementti kunnista hyvinvointialueille siirtyviin tehtäviin ja kustannuksiin tuodaan valmistelun tässä vaiheessa, on ilmeinen riski, että kuluerä jää huomioimatta tai se perusteettomasti vähennetään kuntien valtionosuus- tai verorahoituksesta. Jos/kun lisärekrytoinnit rahoitetaan valtionavustuksin, hyvinvointialueelle siirtyvää rahoitusta ei näiltä osin pidä vähentää kuntien valtionosuus- tai verorahoituksesta

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Ehdotuksen mukaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain henkilöstömitoitukseen valtiontalouden kehityksissä on varattu 29 miljoonaa pysyvää rahoitusta vuodesta 2023. Kuraattorimitoitus tulisi voimaan vuodesta 2022 alkaen, mikä mahdollistaisi henkilömitoitukseen liittyvien, kuraattorien pysyvien palvelussuhteiden syntymisen kuntiin vuodesta 2022 alkaen. Psykologimitoitusta koskisi siirtymäaika, jonka mukaan psykologien osalta mitoitus tulisi voimaan 1.8.2023. Siirtymäajan aikana, vuosina 2021—2023 kunnille myönnettäisiin valtionavustuksia käytettäväksi psykologien palkkaukseen. Täten psykologeja koskevan siirtymäajan aikana ja viimeistään 1.8.2023 alkaen kuntiin voitaisiin perustaa uusia henkilöstömitoitukseen liittyviä palvelussuhteita.

Kuntaliitto

Kysymyksiä herättää, miksi valmisteilla olevaa sote-uudistusta ei ole ehdotuksessa lainkaan otettu huomioon, vaikka eduskunnan käsittelyssä olevien sote-lakien mukaan opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut ollaan siirtämässä hyvinvointialueiden tehtäväksi vuonna 2023.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntia ja koulutuksenjärjestäjiä ei tule velvoittaa perustamaan vakituisia palvelussuhteita ja noudattamaan uusia rekrytointeja vaativia sitovia mitoituksia yhden vuoden ajaksi vuonna 2022, jos sote-uudistus toteutuu esitetystä muodosta ja aikataulussa.

Kuntaliitto painottaa, että mikäli sote-uudistus toteutetaan siten, ettei Kuntaliiton esittämä sopiminen kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestämisestä kunnan ja hyvinvointialueen välillä ole mahdollista, sitovia mitoituksia ei tule saattaa velvoitteeksi ennen hyvinvointialueiden perustamista.

Kuntaliitto kiinnittää myös huomiota ristiriitaan ehdotuksen perustelutekstin ja lakiehdotuksen välillä: Hallituksen esityksen perusteluosassa on mainittu henkilöstömitoitusten tulevan kuraattoripalveluiden osalta voimaan 1.1.2022 alkaen. Tätä ei kuitenkaan ole kirjattuna lakiehdotuksen eikä rinnakkaistekstin voimaantulosäännöksessä, jolloin perusteluosan ja lakiehdotuksen välillä on ristiriita. Mikäli tätä lakiehdotuksen kirjausta ei korjata, olisi edessä kuraattoripalveluiden osalta kestävätilanne, jossa mitoitusten ja kelpoisuuksien voimaantulo olisi ilman siirtymäaikaa.

Ehdotuksesta on ymmärrettävissä, että sitovien mitoitusten kustannukset siirtymäaikana korvattaisiin kunnille valtionosuuksien sijasta valtionavustuksina.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan lain velvoittamat sitovat mitoitukset eivät voi perustua erikseen haettavaan valtionavustuksiin.

KUNTALIITON VASTAUKSET ERIKSEEN PYYDETTYIHIN KYSYMYKSIIN

1. onko hallituksen esitysluonnoksen mukainen kuraattorin kelpoisuus toimiva oppilaitoksen opiskeluhoitotyötä silmällä pitäen vai

Kuntaliiton näkemyksen mukaan nykyisen lain mukaisiin kuraattorin kelpoisuusvaatimukseen ei ole tarpeen tehdä muutoksia. Vaatimukset ovat nykyisellään toimivat oppilaitoksen opiskeluhoitotyötä silmällä pitäen. Lisäksi nykyisillä vaatimuksilla voidaan varmistaa kelpoisen henkilöstön saatavuus paremmin kuin esitetyillä muutoksilla.

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi?

Ei

Suomen Kuntaliitto ry

Terhi Päivärinta Irmeli Myllymäki

Johtaja Kehittämispäällikkö

Katajamäki-Myllymäki Irmeli
Suomen Kuntaliitto ry - Hyvinvointi ja sivistys -yksikkö